

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe za vojvodino kranjsko.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na vsi strani 90 K, na $\frac{1}{2}$ strani 60 K, na $\frac{1}{3}$ strani 30 K, na $\frac{1}{4}$ strani 15 K in na $\frac{1}{16}$ strani 8 K. Pri večjih naročilih rabat. Družabnikom 20 % popusta. Vsaka vrsta v »Malih naznanilih« stane 30 h.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3.

Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 5. V Ljubljani, 15. marca 1917. Letnik XXXIV.

Obseg: Naznanila kmetovalcem. — Snujmo vojaške domove! — V varstvo poljedelcev. — Ne sadite prepozno in pregloboko! — Pridelujte veliko prstenine! — Zgodnja zelenjad. — Podzemeljska koleraba v naših krajih. — Pazite pri reznji trti! — Poziv kmetovalcem, ki imajo naprodaj mlade prasiče za pleme in prasiče za rejo. — Vojne naredbe. — Vprašanja in odgovori. — Kmetijske novice. — Družbene vesti. — Uradne vesti c. kr. kmet. družbe kranjske. — Inserati.

Državne modre galice

je c. kr. kmetijska družba doslej naročnikom, oz. razdeljevalcem doposlala 16 vagonov in je ta že gotovo vsa došla na svoja mesta. Ostanek naročil se takoj zvrši, ko pridejo nove pošiljatve iz Nemčije in s Švedskega, ki so že več tednov na potu. Družba se trdno nadeja, da bo do konci meseca aprila vsa galica došla in bo tudi razposlana. Ker se pa v današnjih časih mora računati z velikimi zaprekami na železnici, zato naj si vinogradniki v slučaju kakih zaprek med seboj pomagajo s sprejeto galico pri prvem škropljenju, ki je najvažnejše; za drugo in nadaljno škropljenje pride ostanek obljubljene državne galice gotovo pravočasno, če se zaradi vojne kaj nepričakovanega ne pripeti.

Od obljubljene državne modre galice jo je še dovolj na razpolaganje, zato družba še vedno sprejema naročila, ki jih je seveda naprej plačati.

Noben razdeljevalec državne modre galice ne sme nikjer zahtevati več kakor K 350 za kg brez posode ali vreče, ker družba sama poravna vse stroške dovoza in razdeljevanja.

Razno semensko blago za pomladansko setev,

ki ga ima c. kr. kmetijska družba v zalogi in kojega oddaja je objavljena v »Kmetovalcu«, se razpošilja udomnaročnikom, dokler je kaj zaloge. Udje naj upoštevajo, da izide »Kmetovalec« le dvakrat na mesec in da sedaj marsikatero semensko blago poide že kratek čas po izidu lista in da novega blaga ni mogoče več kupiti, zato naj se udje, ki prepozno naroče, ne jezijo nepotrebno, če je zaloga že pošla, saj družba z objavo oddaje semenskega blaga v svojem glasilu ne prevzame nikakega jamstva, da zvrši vsa naročila, ampak le toliko časa, dokler je kaj zaloge. Seme pese, ki ga je družba letos več kupila kakor kdaj poprej, je pošlo že prve dni tega meseca in ga sedaj nima več v zalogi, dasi se je to seme v prejšnjih časih jelo šele meseca marca naročati. Družba je imela kupljenega in plačanega še precej semena od pese v Nemčiji, toda izvoz je sedaj prepovedan in obljubilo se ji je, da bo morda mogoče dobiti dovoljenje za izvoz $\frac{1}{6}$ naročila. Če družba to seme od pese dobi, bo objavila, a v Avstriji ga niti kilogram ne more dobiti. Z naročanjem semena in gospodarskih potrebščin, kojih oddaje se v »Kmetovalcu« ne objavlja, naj se družbi ne prizadeva nepotrebne dela.

se pazi na veterinarne razmere v raznih deželah. Sicer se nam primeri, da bi tudi avstrijski državi bil prepovedan izvoz živine v Nemčijo, ako bi izbruhnile bolezni v Ogrski ali v drugih veterinarno slabše urejenih z nami zvezanih državah. Sklenila se je primerna resolucija.

Pri tej priložnosti se je pobila laž, ki jo širijo naši nasprotniki, češ da so agrarci zakrivili vojno, ker so se upirali uvozu živine iz Srbije. Tega tudi v Srbiji nihče ne trdi. Iстина je, da je naša vlada dovoljevala uvoz iz Srbije in Rumunije tudi preko veljavnih pogodb. Diplomatični boj s sledečo gospodarsko vojsko se je začel še le tedaj, ko Srbija ni hotela najeti posojila pri avstrijskih bankah in naročati topov iz Škodove tvornice. In vendar sta Srbija in Rumunija šli v vojsko proti nam, Bolgarija pa, ki ni dobivala v poljedelskem oziru od nas nobenih ugodnosti preko stroge pogodbe, je naša zaveznica! Vzroka vojni torej ni iskati v agrarnih zahtevah.

Mnogo se je sklepalo o vprašanih ljudske prehrane. Avstrijski poljedelci zahtevajo sklicanje državnega zbora in posvetovalnega zbora c. kr. urada za prehrano. Že tri mesece ni bil sklican nobeden od treh svetov, ki so ustanovljeni za aprovizacijo, za vojno žitnoprometni zavod in za centralo za krmila. Zahteva se primerno zastopstvo kmečkega stanu v posvetovalnem zboru, ki se sedaj sestavlja za novi urad za prehrano in v njega direktoriju. Doslej se je delala tam samo politika za konzumenta — uživalca —, zanemarjala pa se je skrb za pridelovanje. In vendar sedaj uvidi vsakdo, da vse naše težave izvirajo iz zanemarjanja poljedelske produkcije.

Glede bodočih prevzemnih cen za kmetijske pridelke se zahteva popolna enakost z Ogrsko. Lani so Ogri čakali, da je Avstrija določila cene svojim pridelkom, potem so pa oni za svoje pridelke določili višje cene. To se naj letos med obema vladama sporazumno izvrši v popolni enakosti, in sicer tako, da bo tudi pravilno razmerje med cenami za žita in za živino, za žito in krmila, za živino in meso itd.

Jako pomanjkljiva je dosedanja poljedelska statistika, ki kaže same napačne številke. Zato so se od posameznih krajev zahtevale množine žita in krompirja, ki tam niti zrastle niso. Zahteva se revizija poljedelske statistike in sestava bodočih cenitev s sodelovanjem kmetijskih strokovnjakov.

Ker je vse, kar kmet pridelava, postavljeno pod uradno določene cene, se zahteva enako tudi za obrtne izdelke, ki jih mora kmet kupovati.

Posebno se pa zahteva, da vlada vso skrb posveti obdelovanju zemlje in kmete v tem vsestransko podpira. Seme se mora kmetu pustiti in toliko živil, da bo

mogel prehraniti tudi delavce ob času hudega dela. Vprežno živino se mora kmetu pustiti in krmila zanjo. Na železnica naj prevoz semen in umetnih gnojil dobi prednost pred drugim blagom.

Obžaluje se, da so kmetijske organizacije pri sedanjih naredbah prezirane in potisnjene v stran. V bodoče se naj vsa državna organizacija za prehrano opira v prvi vrsti na združenja kmetovalcev.

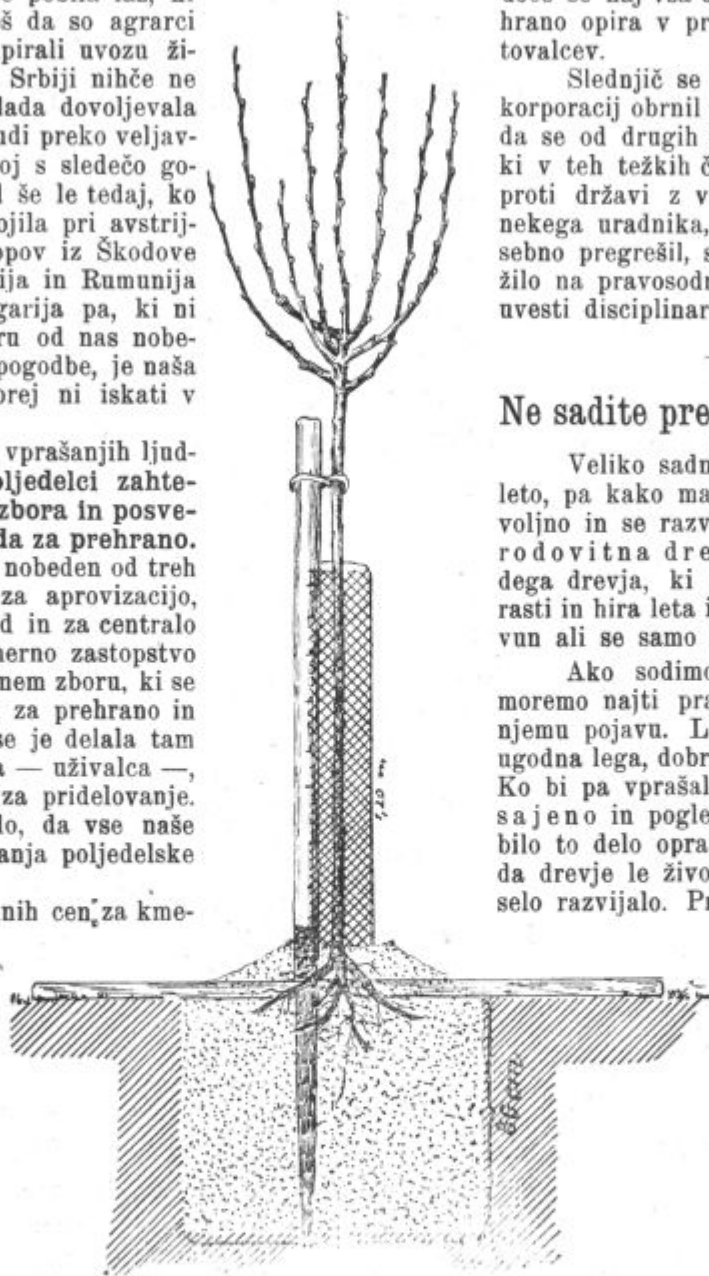
Slednjič se je zbor avstrijskih kmečkih korporacij obrnil z odločno izjavo proti temu, da se od drugih stanov hajska zoper kmeta, ki v teh težkih časih izvršuje svojo dolžnost proti državi z vso požrtvovalnostjo. Zoper nekega uradnika, ki se je v tem oziru posebno pregrešil, se je centralno mesto pritožilo na pravosodnega ministra, ki je obljubil uvesti disciplinarno preiskavo.

Ne sadite prepozno in pregloboko!

Veliko sadnega drevja posadimo vsako leto, pa kako malo ga je, ki bi rastlo popolno in se razvilo v močna, zdrava in rodovitna drevesa. Koliko pa je mladega drevja, ki nima nikakega veselja do rasti in hira leta in leta, dokler ga ne vržemo vun ali se samo ne posuši!

Ako sodimo površno, večkrat kar ne moremo najti pravega vzroka temu vsakdanjemu pojavu. Lepo drevo, prikladna vrsta, ugodna lega, dobra zemlja — pa vse zastoj! Ko bi pa vprašali, kdaj je bilo drevo posajeno in pogledali natančneje, kako je bilo to delo opravljeno, bi lahko našli vzrok, da drevje le životari, namesto da bi se veselo razvijalo. Prepozno in vrhutega še napačno posajeno drevo ne more dobro uspevati, ker je taka saditev protinavarna.

☞ Zgodnja spomlad, in sicer marec in april je pravi čas za presajanje sadnega drevja — seveda čimpreje, tembolje. Kdor je iz kateregakoli vzroka prisiljen, da sadi pozno, mora vsaj skrbeti, da ohrani drevje sveže in ga varuje, da ne odžene. Takoj ko ga dobi, naj ga zakoplje na kakem senčnem hladnem kraju (n. pr. na severni strani poslopja). Še dalje pa lahko

Podoba 1.

V pravi višini posajeno sadno drevo. Vodoravni remelj kaže, za koliko moramo drevo višje posaditi nego bo stalo potem, ko se bo zemlja usedla. — Jama na sliki je pregloboka in za polovico preozka. Iz slike tudi jasno razvidimo, kakšen mora biti drevesni kol, kako globoko mora segati v zemljo, kako drevesce privežemo in kako ga obvarujemo pred zajcem.

počaka v prav hladni kleti, kjer zagrebemo korenine v vlažno zemljo ali pesek ter pazimo, da ne pridejo do njih miši. Pred koncem aprila bi pa na vsak način moralo priti drevje v zemljo tudi po mrzlejših legah; po vinorodnih krajih pa najkeseje do sredi aprila.

Glavna napaka pri saditvi je pa ta, da pride drevje, potem ko se zemlja vsede vsled napačne saditve, pregloboko v zemljo. Včasih naletimo na drevje, pri katerem tiči 10, celo do 20 cm debla v zemlji. Splošno pravimo: drevje je posajeno pregloboko.

Pravzaprav je samoobsebi umljivo, da spadajo v zemljo samo korenine. Edino ta drevesni del je že od narave določen za to, da preprega vlažno zemljo in od nje sprejema hrano za celo rastlino. Samo korenine so tako ustvarjene, da lahko brez škode prenašajo primerno zemeljsko vlago in se ohranijo zdrave lahko 100 in še več let.

Kaj pa deblo? Ni li njegovo mesto nad zemljo, v zraku? Ako pa vkljub temu hočemo, da bi kos debela opravljal nalogo korenin, je umevno, da morajo nastati vsled tega v prehrani velike nerednosti, ki povzročajo dolgoletno hiranje in končno pogin takega drevesa. Korenine v zemljo, deblo na zrak! To je temeljno pravilo, ki bi ga morali imeti pred očmi vselej, ko sadimo sadno drevje. Da zadenemo pravo, moramo pri saditvi posebno paziti na tisto mesto na drevesu, kjer se deblo konča in začne korenine. Ta važna točka mora priti v isto višino z zemeljskim površjem.

Vedeti pa moramo, da se drevo prvi dve leti po saditvi kolikortoliko pogrezne v zemljo, in sicer tembolj, čimbolj globoko je bila zemlja prerahljana ob saditvi, (čim globlje smo kopali jame). Povprečno se vsako pravilno posajeno sadno drevo tekom prvih dveh let poglobi za 10 do 15 cm. Ako torej hočemo, da bo drevo pozneje, ko se ustanovi, stalo v pravi višini, ga moramo posaditi 10 do 15 cm višje, kakor ima stati, t. i. tista točka med deblom in koreninami naj pride pri saditvi za 10 do 15 cm nad površjem zemlje.

V zelo lahki in obdelani zemlji posledice preglobkega sajenja navadno niso tako hude. Veliko slabše je to pri težki, vlažni ali celo mokri zemlji. Na takih neugodnih tleh moramo pri saditvi še bolj paziti, da postavimo drevo v pravo višino.

Pritlično sadno drevje, zlasti ono, ki je cepljeno na pritlične podlage, dusenec, paradiževac, kutino itd. moramo saditi tako, da pride nad zemljo tista točka, kjer je bilo drevo požlahtnjeno.

Pridelujte veliko prstenine!

Poleg krompirja, fižola in zelja prištevamo tudi prstenino — korenje, repo, peso in recimo še podzemeljske kolerabe — h glavnim poljskim pridelkom, ki so posebno važni za prerejo prasičev pa tudi za pokladanje govedi. V današnjih čez vse resnih časih in ob teh razmerah pa hodijo ti pridelki v poštev tudi — kot važen pripomoček k človeški prehrani.

Že prej, ko nam ni manjkalo krompirja in drugih boljših pridelkov, so ponekod prav radi in vsaj za izpremembo kuhali korenje, sladko repo in podzemeljske kolerabe. Dandanes je pa to še vse drugače. Marsikaka mestna, pa tudi kmečka gospodinja bi bila sedajle na pomlad vesela, ko bi imela še kako repo ali koren, da bi ga skuhala, ko trka glad na vrata. Le objestni in pregrešno izbirčni ljudje bi se danes izpodtikali ob taki hrani, češ da to ni za ljudi, ampak samo za prasiče.

Prstenina (zlasti korenje in podzemeljske kolerabe) ima v sebi veliko sladkorja in je torej ne samo okusna, ampak tudi tečna in redilna jed. Razen sladkorja ima pa tudi veliko rudninskih snovi in velja vsled tega splošno kot jako zdrava prikuha. Ker je prstenina kakor smo že omenili, glavna in izvrstna hrana prasičem in govedi in se vrhutega zlasti ob sedanjem času vedno lahko drago proda v vsaki množini, ne bomo prišli v zadrego, da bi je pridelali preveč. Prstenina se končno tudi prav lahko shrani čez zimo

bodisi v kletih ali v jamah na prostem in je veliko manj podvržena gnilobi, nego krompir.

Najvažnejši pridelek izmed prsteninskih rastlin je korenje, najsibo namenjeno v hrano človeku ali domačim živalim. Ker korenje rase jako počasi, ga sejemo zgodaj spomladi. Zato prav sedaj opozarjamo kmetovalce, da si pravočasno oskrbe potrebno seme in sejejo kolikor mogoče veliko korenja.

Tudi nekaj repe lahko sejemo spomladi n. pr. med zgodnji krompir ali med kak drug pridelek. Meseca maja in junija bo za hrano najhuje in bo prišla prav vsaka novina. Glavni repni pridelek je pa jesenska ali strniščna repa. Toda že spomladi moramo druge posevke tako urediti, da bomo imeli ob žetvi dovolj prostora za repo. Takisto moramo že sedaj, ko odpiramo semensko prstenino, misliti na repino seme.

Podzemeljske kolerabe sejemo navadno meseca maja v sejalnice, kakor n. pr. zelje, ohrovt, kolerabe itd. Ko se sadike dovolj razvijejo, jih presadimo na dobro pripravljeno gnojno zemljo po kakih 30—35 cm saksabi.

Vsa prstenina hoče imeti globoko, dobro udelano in pognojeno zemljo. Posebno pa je hvaležna za večkratno temeljito okopavanje.

Kmetovalci, ako boste pridelali razen krompirja prav veliko prstenine, se nam ni bati lakote!

Zgodnja zelenjad.

Marsikdo misli, da zelenjad ni za drugo rabo nego za prikuho k mesnim jedilom. Življenje po kmetih in pa tudi v revnejših mestnih slojih, zlasti v sedanjih časih nam pa dovolj živo izpričuje, kako važna je zelenjad za človeško prehrano tudi samanasebi, ker je tudi brez mesa okusna — in kar je posebno važno — zdrava jed, dasi razen sočivja ni tako redilna nego kruh in meso.

Znano je, da so pomladanski meseci (april, maj in junij) najbolj kritični glede prehrane, ker se zimske zaloge skrčijo in v časih veliko prezgodaj popolnoma izpraznijo, novine pa še ni nobene. Te praznote nismo že davno tako občutili, nego jo bomo letos. Zato je pa ravno sedaj posebno potrebno, da prideluje vsakdo, ki ima količkaj prilike, v obilni meri zgodnjo zelenjad. To je edini pridelek, ki zraste ob primerni postrežbi razmeroma najhitreje in nam bo vsaj nekoliko pripomogel, da bomo lažje prebili najhujši letni čas. Tu pa ne mislimo na vrtnarje in zelenjadarje po poklicu. Ti že vedo kaj jim je storiti in s čim bodo mestnemu prebivalstvu najbolj ustregli. Nam se gre predvsem za prebivalstvo po kmetih, ki bo letošnjo pomlad istotako trpelo pomanjkanje kakor po mestih.

Za naše razmere bi bile kot zgodnja zelenjad važne sledeče rastline: solata (berivka in glavna), kolerabe, grah, zgodnji krompir, zgodnje zelje, zgodnja repa, bob in pritlični fižol.

Solate ljudje komaj čakajo in je poleg motovilca in regrata prva in najbolj zaželjena zelenjad. Berivko sejemo prav zgodaj na dobro pregnojeno, prisojno, zavetne gredice in jo po možnosti varujemo slane in snega. Najbolj zgodnjo glavno solato naj dajejo rastline, ki smo jih sejali in sadili že jeseni na stalno mesto ali jih pa sedaj presadimo iz sejalnice. Skoro ravnотako zgodnjo in pa veliko nežnejšo glavno solato pridelamo, ako sejemo februarja zgodnje, mehke vrste v gnojno gredo ali v kak zabojček v sobi in začetkom

aprila sadike presadimo na dobro pripravljene in zelo pognojene vrtnice gredice.

Zgodnje kolerabe se dajo prav lahko pridelati, ako sejemo seme v sejalnico pod kakim južnim zidom začetkom marca in sadike potem sredi aprila presadimo precej nagosto (20 cm narazen) v pognojeno zemljo in jih parkrat okoplamo.

Zgodnji grah sadimo takoj, ko izgine sneg. Čimbolj zavetna in gorka je lega, temhitreje se razvija. Nizki grah je najbolj zgojen.

Prav tako ravnamo z zgodnjim krompirjem, ki ga na ne smemo saditi pregloboko. 5 cm prsti nad gomolji zadostuje popolnoma.

Zgodnje zelje sejemo kakor kolerabe. Presajamo ga sredi aprila v razdalji 30—35 cm v zelo pognojeno in gorko zemljo.

Zgodnjo repo sejemo koncem marca ali začetkom aprila prav naredko, ali samo zase, ali pa med drug pridelek (zgod. krompir, bob itd.).

Fižol, in sicer nizki (grmičasti) tudi lahko pršteveno k zgodnji zelenjadi. V prav gorkih in zavetnih legah ga sadimo že zadnje dni aprila, najkasneje pa do 10. maja. Lehka, gorka, od prejšnjega leta dobro ngnojena zemlja mu najbolj ugaja. Saditi moramo seveda take vrste, ki so užitne v stročju, (ki nimajo niti). Najboljše in najzgodnejše so vrste z rumenim stročjem in s črnim zrnjem. Fižol sadimo plitvo.

Končno bi prišeli k zgodnji zelenjadi lahko tudi sicer znani, a vse premalo čislani bob. Sejati ga moramo prav zgodaj, če le mogoče prve dni marca. Kjer se v kljub zgodnji setvi pokažejo uši, priščipnemo vršičke, ko se začne razvijati cvetje.

Najboljši prostor za pridelovanje zgodnje zelenjadi je seveda vrt pri hiši, ako ima primerno lego in je dovolj velik. Vzgojo sadik (za zgodnje kolerabe, zelje itd.) zelo pospešimo, ako sejalnico priredimo tako, da jo ponoči ali ob prav mrzlem vremenu in snegu lahko pokrijemo s kakimi starimi okni, ali v sili in za malo časa tudi z deskami. Kjer nimajo vrta pri hiši ali je premajhen, lahko pridelujejo zgodnjo zelenjado tudi na prisojni in zavetni njivi, ki jo je treba nalašč v ta namen dobro pripraviti. Zlasti zgodnji krompir, repo, bob in fižol bomo sadili izvečine le na njivah v bližini hiše. Med bob sejemo s pridom solato (berivko), zgodnjo repo in tudi korenje.

Pri vzgoji kakršnekoli zgodnje zelenjadi se moramo posebno varovati zalivanja z mrzlo vodo. S tem rast zelo oviramo, namesto da bi jo pospeševali. Vobče spomladi ni treba veliko zalivati, ker ima zemlja navadno še dovolj vlage v sebi in pa ker z vsakim zalivanjem že itak samonasebi mrzlo zemljo še bolj ohladimo. Zgodnjo zelenjado zalivajmo le v skrajni potrebi, samo ob toplem solnčnem vremenu ob jutranjih urah (ne zvečer) in s postano, če mogoče malo ogreto vodo.

Izvrsten pripomoček, da zgodnjo zelenjado spravimo hitro kvišku, je večkratno okopavanje, zlasti po hudem dežju, ko se površje zemlje osuši in se hoče narediti trda skorja.

Podzemeljska koleraba po naših krajih.

O tej rastlini, ki jo drugače tudi notranjo kolerabo, kavljio in kavro imenujemo, se danes veliko govori in piše. Ko je pričelo primanjkovati letošnje zimo krompirja na Dunaju in po drugih velikih mestih, so vpeljali veliko podzemeljske kolerabe iz

Nemčije v našo državo, da se z njo nadomešča vsakdanji krompir.

V današnjih težkih časih ima ta njivska koleraba, zlasti njena rumena vrsta res več pomena kakor ga je imela doslej, ker nam lahko pomaga vsaj deloma pomnožiti našo zelenjado in nadomeščati v nekoliko tudi vsakdanji krompir.

Iz tega stališča je postala danes tudi za naše kraje večjega pomena in je čisto prav, če je letos iz previdnosti nekaj več sadimo kakor v preteklih letih, zlasti ker se da pridelovati tudi vmes med drugimi okopavinami.

Podzemeljska koleraba je pri nas bolj ali manj povsod znana. Pridelujejo jo radi po višjih, bolj hladnih in vlažnih krajih, po krajih, kjer strniščna ajda več ne uspeva, tako v kočevskem in ribniškem okraju i. dr. Prideluje se pa v manjši meri tudi po vinorodnih krajih, kjer ji ugajajo najbolj nizke lege, take kakor za zelje. Semintja jo naše gospodinje rade potaknejo med korenje, kjer je rastla prej solata.

Velika vrednost podzemeljske kolerabe tiči za naše kraje v tem, da se dá še z uspehom pridelati kot drugi pridelek, n. pr. po rdeči detelji, ali pa tudi kot strniščni sadež po zgodnjem ječmenu, v katerem slučaju moramo imeti pravočasno pripravljene potrebne krepke sadike. Njena vrednost tiči pa tudi v tem, da se dá vmes med drugimi okopavinami pridelovati, kakor n. pr. med turščico, peso, korenjem. Podzemeljska koleraba trpi v mladosti najbolj pred bolhami, pozneje pred vročino in sušo.

Zgodnja in samo čista setev se zanjo v naših gorkejših krajih manj priporoča, ker trpi v tem slučaju rada pred bolhami in vročino. Po takih legah je bolje, da jo pozneje sadimo in da si pripravimo potrebne sadike na posebnih gredicah (lešicah) kakor za zelje. Po takih krajih ji namreč veliko bolj ugaja jesensko vreme, ker je bolj hladno in vlažno.

Da nam po zgodnjem ječmenu še debela zrasedo jeseni, je treba dobro vgnojeno zemljo, tako kakor za strniščno peso in vrhutega tudi skrbne strežbe in zalivanja v slučaju sušnega vremena.

Po rdeči detelji jo lahko sadimo vmes med malo turščico, ko zgotovimo prvo okopavanje in smo turščico zredčili. Pod turščico je še dosti prostora za podzemeljsko kolerabo, ki se v senci in hladu turšičnih rastlin dobro počuti.

Glede ostalega obdelovanja velja za podzemeljsko kolerabo vse to, kar velja za peso, s katero sta si glede pridelovanja, kakor vidimo, tudi v tem podobni, da jih lahko sejemo ali pa presajamo. Iz prej naštetih vzrokov bo pa pri nas bolje, da podzemeljsko kolerabo po naših gorkejših krajih presajamo.

Na vsak način naj se pa skuša pri današnjih za življenje tako težkih časih pridelati nekaj več podzemeljske kolerabe*, ker je kot zelenjadna in krmska rastlina velike vrednosti in se da z uspehom pridelovati na njivah kot vmesni sadež, oziroma tudi za drugi pridelek, naj si bo po zgodnjih prvih pridelkih (po rdeči detelji) ali pa po zgodnjem strnišču.

Rohrmann.

Pazite pri reznji trt!

Huda letošnja zima je v mnogih vinogradih, zlasti v nizkih legah na Dolenjskem, uničila mnogo trtnih oces.

Navidez nepoškodovane trte bodo pokazale, ko odženejo, koliko škode je na njih mraz napravil in

* Potrebne semena ni dobiti pri c. kr. kmetijski družbi.

marsikateri vinogradnik bo imel škodo, če se ji ne izogne že zdaj pri reznji.

Če so nam posamezna očesa na trti pozebla, lahko škodo popravimo pri reznji s tem, da pustimo na trtnih mladikah nekaj več očes kot sicer.

Koliko očes je treba več trti narezati, to doženemo najbolj zanesljivo na sledeči način.

Od vsake vrste (sorte), ki jo imamo v vinogradu, odrežemo pred reznjo trt po kakih 5 do 10 mladik.

Na teh mladikah prerežemo vsako trtno oko podolgem od špice proti lesu in eno polovico očesa z nožem odlučimo. Sedaj bomo takoj videli, ali je oko zdravo ali ne.

Če ima na sredi lepo zeleno zrklo (srce) v obliki malega, zelenega stožica, potem je zdravo. Če je pa ta stožic črn ali rjav, je oko pozebljeno.

Ako na ta način doženemo, da je na pr. pri kraljevini, (ki je prav občutljiva) pozeblo od 100 očes 25, tedaj vidimo, da je povprek ena četrtnina očes pri tej sorti suhih in da moremo narezati za eno četrtnino očes več kot sicer, da ni upadka v pridelku.

Če smo doslej bili vajeni puščati trti na pr. en reznik dveh očes in en šparon 6 očes (skupaj 8 očes), bomo v tem slučaju pustili trti za eno četrtnino, to je za dve ali še bolj sigurno za tri očesa več, torej morebiti enega več na rezniku in dva več na šparonu.

Narezali bomo torej trti tri očesa na rezniku in osem na šparonu. Čeprav potem tri pozebljena očesa izostanejo in ne odženejo, ne bomo imeli nič manj pridelka, kakor če bi ne bilo nič pozeblo in bi rezali krajše. Ako pa pozneje vidimo, da smo pustili trti preveč očes, jih bomo lahko že pri prvem podbiranju odstranili, ali pa vsaj v poletnem času primerno skrajšali, da ne oslabe mladike, ki jih potrebujemo za reznjo v prihodnjem letu.

B. Skalický.

Poziv kmetovalcem, ki imajo naprodaj mlade prasiče za pleme in prasiče za rejo!

„Kranjsko deželno mesto za dobavo klavne živine v Ljubljani“ je uvedlo obširno akcijo, da preskrbi vsakomur, ki bi želel prasiče sam rediti, mlade prasičke tako kmetovalcem, kakortudi drugim osebam. To podjetje ima namen pospešiti prasičerejo po celi deželi tudi v takih krajih, kjer doslej še ni bila v splošnem v navadi, in sicer zato, da se ljudstvo v prihodnje preskrbi z mastjo.

V to svrhu pozivlja „Kranjsko deželno mesto“ vse prasičerejce, ki imajo kaj mladih prasičev za pitanje, oz. za pleme odveč, naj to takoj prijavijo zaupnikom „Kranjskega deželnega mesta“. Zaupniki „Kranj. dež. mesta“ so nastavljeni po vseh občinah na Kranjskem; njih ime se lahko poizve pri županstvih. Vse podrobnosti glede oddaje in nakupa bodo pojasnili prasičerejem zaupniki „Kranj. dež. mesta“. Vsak prasičerejec, ki ima naprodaj mlade prasičke, jih bo lahko dobro prodal, obenem pa tudi koristil ljudski prehrani.

Zato naj prasičerejci, v kolikor ne bodo mogli sami spitati mladih prasičev, te brez odloga ponudijo „Kranj. dež. mestu“ ter naj gledajo obenem, da se zaplodi kolikor največ mogoče mladih plemenskih prasičev.

•Kranjsko deželno mesto za dobavo klavne živine v Ljubljani.

VOJNE NAREDBE.

Ukaz c. kr. deželnega predsednika za Kranjsko

z dne 4. marca 1917, štev. 7505.

s katerim se prepove domači zakol goveje živine.

Na podstavi § 5. ministrske naredbe z dne 23. septembra 1916, drž. zak. štev. 321., s katerim se je uredil promet z govejo živino, se ukazuje:

§ 1.

Domači zakol goveje živine — izvzemši zakol v sili — je prepovedan.

Ta prepoved velja tudi za teleta vsake starosti.

§ 2.

Zavodom, podjetjem in kmetijskim obratom, ki imajo preživljati večje število oseb, zamore okrajno glavarstvo (mestni magistrat v Ljubljani) iz posebno važnih vzrokov za vsak slučaj posebej dovoliti, da se sme goved in teleta iz lastnih hlevov klati in za prehrano v lastnem gospodarstvu porabiti.

Dotična oblast mora tako dovoljenje vsakokrat takoj naznaniti deželni komisiji za ureditev prometa z živino na Kranjskem; naznanilo mora obsegati označbo podjetja, starost živine in vzrok dovoljenja za zakol.

V sili izvršeni zakoli se morajo po dotičnih posestnikih takoj potom županstva naznaniti okrajnemu glavarstvu (mestnemu magistratu v Ljubljani).

Naznanjene zakole v sili, o katerih se izkaže, da niso bili opravičeni, je smatrati za nedovoljene domače zakole.

§ 3.

Prestopki tega ukaza se kaznujejo po § 17. ministrske naredbe z dne 17. septembra 1916, drž. zak. štev. 321.

§ 4.

Ta ukaz stopi v veljavo z dnem razglasitve.

C. kr. deželni predsednik:

Henrik grof Attems s. r.

Vprašanja in odgovori.

Na vsa kmetijsko-gospodarska vprašanja, ki dohajajo na c. kr. kmetijsko družbo kranjsko ali na uredništvo „Kmetovalca“, se načelno odgovarja le v „Kmetovalcu“. Odgovori, ki so splošno poučni, se uvrste med „Vprašanja in odgovore“, na ostala vprašanja se pa odgovarja pismeno, če je priložena znamka za odgovor. Odgovorja se edinele na vprašanja, ki so podpisana s celim imenom; brezimna vprašanja ali taka, ki so zaznamovana le z začetnimi črkami, se vržejo v koš. V „Kmetovalcu“ se pri vprašanju nikdar ne našteva vprašalčevo ime, ampak vedno le pričetne črke imena in kraja. Redno se v vsaki številki odgovori le na tista vprašanja, ki so prišla vsaj 4 dni pred izdajo lista; na pozneje došla vprašanja se odgovori v prihodnji številki. Kdor takoj želi odgovora na kako kmetijsko-gospodarsko vprašanje, mora priložiti znamko za odgovor. Na vprašanja, ki niso kmetijsko-gospodarska, se ne odgovarja v „Kmetovalcu“, ampak le pismeno, če je pismu priložena 1 K v znamkah kot prispevek k družbenemu pokojninskemu zakladu. Zadržne zlasti velja za pravne odgovore, ki seveda morejo biti le splošne vsebine, kajti uredništvo ne more poznati vseh, včasih zelo važnih okoliščin in zato za take odgovore ne prevzame nikakega jamstva.

Drugi odgovor na 34. vprašanje. Ali se sme dati kože doma zaklanih prasičev ustrojiti za domačo porabo? V zadnji številki „Kmetovalca“ smo že tozadevno odgovorili, smo povedali, da je nesoglasje med ministrsko naredbo in odredbo deželne vlade in da je c. kr. kmetijska družba že storila korake, da se to nesoglasje v prid našim kmetovalcem odstrani. Glasom ravnokar došlega obvestila c. i. kr. 5. armadnega vodstva, se objavlja, da odslej naprej velja le ministrska naredba z dne 26. januarja t. l., drž. zak. štev. 30., in sicer tudi za svinjske kože v ožjem vojnem območju ter so razveljavljene posebne naredbe c. kr. deželne vlade za Kranjsko. Sedaj torej sme vsakdo, ki kolje prasiče za dom ali za porabo

v svojem gospodarskem obratu, porabiti $\frac{1}{6}$ kož, najmanj pa pet na leto, za dom ali v svojem gospodarskem obratu in jih sme dati strojarjem za plačilo v strojenje.

Vprašanje 35. Ali se sladkoba od saharina potem vrenja tudi pretvarja v alkohol, kakor n. pr. pri navadnem sladkorju? (F. R. v P.)

Odgovor: Sladkoba se sploh ne pretvarja v alkohol, ampak le kaka snov, ki ima to sposobnost. Take snovi so raznovrstni sladkorji, ki pa nimajo vselej veliko sladkobe. Pa tudi vse vrste sladkorja se ne izpremenijo potem kipevja v alkohol in v ogljikovo kislino. Sladkoba je nekaj samega zase in ni v nobeni zvezi s sposobnostjo, da dočisti snov pokopi. Saharin je organska snov, ki je pretvorjena benzojeva kislina in se pravilno kemijsko imenuje sulfinit benzojeve kisline. Čisti, kristalizirani saharin je 400 do 500 % sladkejši kakor navadni sladkor. Saharin ne kipi in torej ni poraben za izdelovanje alkohola.

Vprašanje 36. Krompirja imamo jako malo in še ta majhna zaloga je deloma zmrznila. Ali je zmrznjen krompir še poraben za seme in, ali ne bi bilo prezgodaj ga že sedaj obrezovati ter narezane kosce shraniti za seme in ostanke brez oči pa porabiti za jed? Kako je narezane kosce od krompirja hraniti do časa saditve? Včasih je moja žena krompir zgodaj za seme obrezovala, toda narezani kosci niso vzklili. (J. K. v G.)

Odgovor: Če je krompir toliko močno zmrznil, da odtajen postane mehak, potem nikakor ni več poraben za seme, ker tak ne klije več. Samo nekoliko namrznjen krompir, ki v pričetku pri kuhanju kaže nekoliko sladak okus, kateri se pa pozneje izgubi, je za seme še vedno poraben. Da se pa nima nepotrebnega dela in tudi velike izgube, je vsekakor krompir, ki ga je mraz prijel, poprej preskusiti, preden se rabi za seme. V to svrhu je nekaj gomoljev hraniti v gorkem prostoru in če očesa poženo klice, je to znamenje, da je krompir še vedno dober za seme. Semenski krompir za saditev razrezovati je vedno napačno, kajti nenarezan krompir dá vedno izdatno večji pridelek kakor razrezan in tisto, kar se pri rezanju na krompirju prihrani, niti približno ne povrne znatno manjšega pridelka. Najbolje je saditi nerazrezan, srednje debel krompir, ki ima kakih 4 do 5 cm v premeru ter ima kakih 6 do 10 oči. Če se ima debelo gomolje, potem ga kaže saditi razrezanega, toda le v polovicah, ki se dobe, če se krompir podolgem razdvoji. Kadar se mora s krompirjem hraniti, kakor n. pr. v sedanjih časih, takrat naj se gomolja počez prerežejo, in naj se debelejši zadnji, t. j. popkov konec, ki nima skoraj nič očes, porabi za kuho in vrhnji konec pa za saditev. Če se krompir že na vsak način hoče za saditev rezati, potem ni to delo izvršiti tik pred saditvijo, pa tudi ne dolgo poprej. Za saditev narezan krompir je pospeti s suho prstjo, ki se ji primeša nekoliko apna in pepela, vsled česar se podrezana ploskev nekoliko zasuši, se naredi na njej propkovinasta plast; tak krompir potem v zemlji ne gnije, zlasti če se mora saditi v vlažnem in gorkem vremenu.

Vprašanje 37. Kaj utegne biti vzrok, da letos pri nas večina mladih pujskov že prve tedne po rojstvu pogine? Ali je moje domnevanje pravo, če dolžim pomanjkanje svežega zraka v svinjaki, kajti vsled mraza so naše gospodinjice svoje itak slabe svinjake tako z gnojem zadelale, da ne pride nič čistega zraka blizu in da se svinjak le takrat nekoliko odpre, ko se prasičem poklada? (A. G. v M.)

Odgovor: Zakaj pri Vas letos toliko pujskov pogine, bi se dalo najti pravi vzrok le tedaj, če bi se poginjeni pujski raztelesili in bi se dognal vzrok smrti. Nam so znani svinjaki v Vaših krajih, ki so sploh malovredni in

vanje ne dohaja dovolj svežega zraka in tudi nič svetlobe. Če so pa letos gospodinjice vsled izredno hudega mraza svoje svinjake še bolj zadelale in so zlasti vse odprtine z gnojem zadelale, potem ni čuda, ako pujski ne uspevajo in jih večina pogine. Predpogoji dobremu uspevanju pujskov so: čisti zrak, svetloba in snaga v svinjaku; če vsega tega nimajo, potem slabo uspevajo, jed jim ne tekne ter zbolijo za raznimi boleznimi.

Vprašanje 38. Pri nas nimamo navade pridelovati čebulčka, ki ga sedaj nikjer ne dobimo, imam pa nekaj čebulnega semena in prosim odgovora, kako se čebula iz semena prideluje? (I. K. v S.)

Odgovor: Najhitreje in najpreprosteje pridelovanje čebule je s saditvijo drobne čebulice, ki jo pri nas čebulček imenujejo. S pravilnim ravnanjem se pa dá sicer z nekoliko večjim trudom čebula pridelati tudi iz čebulnega semena. Čebulno seme se prav plitvo poseje, oziroma se sploh pod zemljo ne spravi, ampak nasejano gredo samo pritisne ali z zalivanjem v zemljo spravi. Čebulno seme počasi kali, in sicer šele v štirih do šestih tednih. Najboljši uspeh se doseže, če se seme seje v z okni pokrite gorke (gnojeve) grede konci meseca februarja ali v pričetku meseca marca ter se v takih gnojnih gredah dobljene mlade čebulne rastlinice (sadike) presade v drugi polovici meseca aprila na stalno mesto. Kdor nima takih gorkih gred, naj seje čebulno seme po možnosti zgodaj pomladi, t. j. konci meseca marca na sejalne grede, kjer bo pridelal v drugi polovici meseca maja sadike, ki jih je posaditi na stalno mesto. Na en ali drug način dobljene čebulne sadike je potem posaditi na stalno mesto, t. j. na prostor, ki je že od poprej dovolj zagnojen, kajti čebula, pridelana na sveže gnojenem prostoru, ni trpežna. Čebula dobro uspeva na gorkih, sprsteninskih in bolj suhih tleh, dočim težke ilovnate zemlje in mokrote ne prenese. Sadike je saditi v vrste, ki so kakih 20 cm narazen, in v vrsti pa sadike po 15 cm narazen. Poleti se tako sajene čebulne sadike dva- do trikrat okopljejo in oplevejo in pri dolgotrajni suši po potrebi zalivajo ter je prav ugodno, če se vodi pridene nekoliko razkrojene gnojnice, zlasti iz stranišč, kajti človeški gnoj, seveda če je dovolj predelan, prav zelo vpliva na debelenje čebule. Vse drugo delo pri pridelovanju čebule iz sadik je enako kakor pri pridelovanju čebule iz čebulčka. Če se vse prav naredi in se izbere prikladno zemljo, se na ta način iz čebulnega semena dá pridelati ravnotako lepa in debela čebula, kakor iz čebulčka.

Kmetijske novice.

Slovenski odbor na Kranjskem za vojaške domove se je dne 6. marca t. l. konstituiral in je izvolil za predsednika dr. Ivana Šusteršiča, deželnega glavarja, za podpredsednika dr. Ivana Tavčarja, župana ljubljanskega, za tajnika in blagajnika dr. Vladislava Pegana, deželnega odbornika. Delovni odbor bo sestavil deželni odbornik dr. Evgen Lampe. Sedež odbora je v deželnem dvorcu, kamor se naj pošiljajo prispevki in kjer se dobe nadaljne informacije v zadevi vojaških domov.

Družbene vesti.

* **Oddaja sadnega drevja v l. 1917.** Glasom sklepa glavnega odbora z dne 12. marca 1917, se letos vnanjim udom (izven Kranjske) vsled pomanjkanja dreves in delavcev ter železniških težkoč ne bo poslalo sadnega drevja. Vsem onim udom, ki so drevesa naročili, pa jih

ne dobe, se bo polovica udnine vpisala v dobro za l. 1918. Udje in podružnice ljubljanske okolice do Kranja, Kamnika, Litije, Višnjegore in Vrhnike naj pošljejo

od 20. marca naprej

voznike v Ljubljano po drevesa, ki naj se zglase v družbeni pisarni, na Turjaškem trgu št. 3. Le, če bo železniški promet odprt, se pošlje drevje na oddaljene podružnice, katere pa naj drevesa takoj prevzamejo in razdelé, da se ne ušše. Onim podružnicam, ki ne dobe brezplačnih dreves, se vrne polovico udnine, oz. se vpiše v dobro za leto 1918, ker nam letos več tisoč dreves primanjkuje.

* **Semenska pesa.** Družba je koncem februarja še vedno upala, da dobi na Nemškem kupljeno semensko peso še pravočasno in zato je bilo v zadnjem »Kmetovalcu«, ki je bil dne 25. februarja dotiskan, cena pesnemu semenu še vedno objavljena. Med tiskom pa so se razmere tako izpremenile, da sploh ni upati na zadostno ali pravočasno uvažanje in tako družba mnogim naročevalcem žal tega semena ni mogla več poslati, kar je dotičnikom takoj po dopisnicah sporočila. Družba je na tem mestu že opetovano naznanila, da so v sedanjih vojnih razmerah vse objave glede cen in dobave kmetijskih potrebščin zanj popolnoma neobvezne, kar bo vsakomur umljivo, če n. pr. upošteva, da izhaja list le dvakrat mesečno in da zato družba ob najboljši volji često vsled dnevno se izpreminjajočih razmer ne more več ugoditi vsem zahtevam, ki se naslanjajo na objave v tem listu.

* **Vsak dan** dohaja družbi toliko povpraševanj in naročb glede raznih stvari, ki jih ona nima v zalogi, da ob sedanjem pomanjkanju pisarniškega osobja nikakor ne utegne posamezno odgovoriti. Največkrat povpraševalci tudi niti niso udje c. kr. kmetijske družbe. Zato naznanjamo s tem enkrat za vselej, da sme družba po pravilih oddajati le udom in da naj udje naročijo in vprašajo le za tiste kmetijske potrebščine, ki jih v »Družbenih vesteh« objavimo, ker drugih nimamo.

* **Semena nemške detelje** (lucerne) družba zaenkrat še nima v zalogi. Že nekaj mesecev sem skuša družba dobiti kaj tega semena z Ogrskega. Če pride družba do že plačanega blaga, objavi to udom v eni prihodnjih števil.

* **Škropilnic** si letos c. kr. kmetijska družba vsled raznih težkoč ni mogla nabaviti. Nekatere tvornice so za stroje, ki so prirejeni namesto z bakrom, z manjvrednimi nadomestnimi kovinami, zahtevale tako visoke cene, da si jih družba ni upala kupiti, posebno še, ker se en poskus glede porabnosti teh škropilnic ni obnesel. Ker torej družba ne more več prevzeti tozadevnega jamstva, zato naj se vinogradniki, ki si žele kupiti novo škropilnico, obrnejo naravnost do izdelovateljev. Družba pa je tekom zadnjih let oddala v deželi redno toliko bakrenih škropilnic, da je večina vinogradnikov sedaj dobro preskrbljena. Ponekod bo pač treba stroj popraviti ali kak del nadomestiti, kar se lahko zvrši bolje in z manjšimi stroški, kakor če se sedaj kupi novo škropilnico. Nekatere nadomestne dele k škropilnicam ima družba še od preje v zalogi.

* **Kalijeva gnojila.** Kalijev sindikat v Berolinu je z izvrševanjem naročb močno zaostal, in je z dopisom 1. marca vsem avstrijskim odjemalcem sporočil, da zaenkrat popolnoma prekine s sprejemanjem nadaljnjih naročb glede 40 odstotne kalijeve soli. Udje naj zato tega gnojila ne naročijo, dokler na tem mestu o tem zopet kaj ne objavimo.

* **Žveplenokisla glina** namesto galuna, kot primes galičnemu škropivu, ima kmetijska družba v zalogi, ter jo oddaja po 70 h kilogram. Galuna letos ni dobiti in kar ga je, je silno drag. Galun je dvojnata sol, ki je sestavljena iz žveplenokislega kalija in žveplenokisla gline. Ker

pa učinkuje samo žveplenokisla glina, zato se je te posluževati in ni treba izdajati denarja za dragi galun. Pono-vimo pa, da žveplenokisla glina ne zatira peronospor, ampak le pomaga, da se škropivo od modre galice bolj trdno prime trsnega listja, vsled česar ga dež tako hitro ne izpere, zato dlje časa učinkuje, se izhaja z manjšimi množinami modre galice, ter se tako prihrani veliko denarja. Polovico modre galice se mora nadomestiti s petkrat cenejšo žvepleno glino.

* **Gnojila za pomladno gnojenje.** Razen kostne moke po 35 kron sto *kg* z vrečo vred družba tačasno nima prav nobenega gnojila na razpolaganje. Tomasove žlindre, superfosfata in kalijevih gnojil dohaja družbi v tako pičlih množinah, da dosedanjim prijavam daleko ne more zadostiti. Izmed dusičnatih gnojil dobi družba bržda v kratkem vagon amonijevega sulfata, ki bo stal K 51— sto *kg* z vrečo vred. Naročniki na gnojila naj ob naročanju izjavijo, da bodo gnojila prevzeli po dnevnih cenah, tudi če bi se pošiljatev vsled otežkočene dobave ali železniških ovir zakesnila. Družba jim to nasvetuje, ker ni upati, da bi se dobavne razmere v doglednem času izboljšale. Zato je sprejeti dandanes gnojila tudi tedaj, če nam dohajajo v neprimernem času, n. pr. poleti, da jih spravimo do prihodnjega gnojenja.

* **Za živinorejce** ima družba v zalogi požiralni-kove cevi za odraslo goved in za teleta, ovce in koze po 14 K komad. Trokarji so po 8 K komad. Požiral-nikove cevi in trokarji služijo v to, da se napenjanje govedi hitro in zanesljivo odstrani. — Napajalnike za teleta iz pocinjene pločevine oddaja družba po 15 K. — Mlečne cevi so po 80 h, — Gumijevi seski po 2 K 40 vin.

Klajno apno, 38—42 %, precipitirano (ne žgano) dobi družba zopet šele tekom aprila ali maja.

* **Za vinogradnike in vinske trgovce** ima družba v zalogi sledeči dve kletarski potrebščini: 1. **Berna-dotov vinomer** (vinsko tehtnico) za hitro določanje alko-hola v vinu mrzlim potom. Cena temu vinomeru je 8 K ter je denar pri naročitvi naprej poslati. 2. **Eponit**, s katerim se vzame vinu vsak zoprni okus ali duh, bodisi po gnilobi, plesnivcu, po sodu, grenkobi itd. *kg* eponita stane 6 K brez poštnine in zavoja. Množine eponita po 10 *dkg* se pošilja za 70 vinarjev s poštnino in zavojem vred kakor vzorec brez vrednosti in je denar naprej poslati.

Kalijev hipermanganat, ki se ga vinogradniki letos zaradi pomanjkanja žvepla močno poslužujejo, stane pri c. kr. kmetijski družbi za ude 6 kron *kg*. Navodilo o porabi je podano v spisu »Bolezni na grozdu«, ki je udom proti plačilu 10 h na razpolaganje.

Žveplenokisla glina stane po 70 vinarjev *kg*; dobi se v sodih po približno 250 do 300 *kg*.

Melior, novo sredstvo proti peronospori na trtah in proti drugim glivičnim in živalskim škodljivcem na vseh rastlinah, stane *kg* za ude 3 K 40 vinarjev. (Glej spis »Melior« v »Kmetovalcu« št. 11. z dne 15. junija 1915.)

Salojidin (natrijev tiosulfat) proti grozdnim plesnobi namesto žveplove moke, ki je letos ne bo dobiti, stane K 1'20 *kg*. Glede rabe natrijevega tiosulfata opozarjamo na spis »Sredstva proti plesnobi« v prvi števil. »Kmetovalca«.

Prekupčevalcem družba te potrebščine ne od-daja, temveč izključno naravnost svojim udom, v kolikor jih sami potrebujejo in ki s priskrbovanjem kmetijskih potreb-ščin drugim kmetovalcem ne delajo prav nikakega dobička.

* **Semena detelj in trav** ima c. kr. kmetijska družba v zalogi in jamči za največjo kaljivost in čistost nasled-njih vrst:

domača detelja (*trifolium pratense*) K 6'10

francoska pahovka (avena elatior) „ 2'40
mačji rep (phleum pratense) „ 2'80

* **Diamalt** se dobi v pločevinastih ročkah po 4 $\frac{1}{2}$ kg, ki stanejo po 8 K, dobe se pa sedaj tudi manjše ročke po 1 kg, ki stanejo 2 K (brez poštne). Opozarjamo na spis »Diamalt, dober pripomoček pri peki« v peti številki »Kmetovalca« iz l. 1914.

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Seja glavnega odbora dne 12. marca 1917.

Seji je predsedoval družbeni podpredsednik g. mgs. kanonik dr. E. Lampe, deželni odbor je zastopal namestnik deželnega glavarja v deželnem odboru g. dr. E. Lampe, in navzoči so bili odborniki gg.: Bartol, Dimnik, Kosler, Mihečič, Piber, Rohrmann in ravnatelj Pirc.

Družbeni podpredsednik je poročal o udanostni poklonitvi Nj. Veličanstvu presvitlemu cesarju Karolu I. od strani vseh glavnih kmetijskih korporacij cele države. Poklonitveno deputacijo je vodil predsednik c. kr. avstrijske kmetijske družbe na Dunaju baron Ehrenfels, ki je v imenu vseh zastopanih družb s primernim nagovorom izrazil udanost kmetijskih slojev cele Avstrije ob nastopu novega vladarstva presvitega cesarja. Nj. Veličanstvo je v svojem dolgem odgovoru, (ki je bil objavljen v 3. številki letošnjega »Kmetovalca«) izrazil svojo veliko naklonjenost kmetijstvu in priznal veliko važnost kmetijskega stanu za državo. Cesar je v spremstvu Nj. Veličanstva presvite cesarice še posebej nagovoril zastopnike posameznih kmetijskih družb ter se je zanimal v tem nagovoru za kmetijske razmere v posameznih deželah.

Podpredsednik je poročal, da se je družba udeležila vseh korakov v prid kmetijstva, kolikor je dopuščala njena kompetenca; mnogoštevilne vloge na razna ministrstva in centralna mesta spričujejo, da družba ni zamudila nobene prilike poseči v korist kmetijstva. Podpredsednik se je v imenu družbe tudi udeležil vseh zborovanj centralnih mest, ki so v zvezi s kmetijstvom in ki so ustanovljene za promet sedaj ob vojni. Ravno kar se je ustanovil posvetovalni odbor, sestoječ iz 88 udov, ki ima nalogo sodelovati pri novoustanovljenemu c. kr. uradu za prehrano ljudstva, kateremu stoji na čelu novi minister za prehrano, generalni major Höfer. Ta posvetovalni odbor, v katerega je kot ud poklican tudi družbeni popredsednik, bo imel nalogo razpravljati v vseh zadevah, ki se tičejo preskrbe prebivalstva s hrano in kmetijstva z gospodarskimi potrebščinami, zlasti s krmili in z umetnimi gnojili; sedaj odpadejo posvetovalni odbori za aprovizacijo, za žitnoprometni zavod in za centralo za krmila. Žal je to osredotočenje vsega tozadevnega delovanja prišlo precej pozno in bo sedaj glavna naloga novega urada za prehrano skrbeti veliko bolj za izdatnejše pridelovanje, kar se je doslej preveč zane-marjalo in se je le gledalo, kje se da kaj zaseči. Z vso silo bo zlasti vse tisto uveljaviti, kar naredi kmetovalce sposobne več pridelati, jim dati veselje do pridelovanja, kajti s samimi naredbami in paragrafi se tega nikakor ne doseže. Prav važno je tudi dejstvo, da je cesar ustanovil posebni skupni urad za Avstrijo in Ogrsko, ki bo imel nalogo premagati ovire složnega delovanja obeh teh dveh skupin, da se bo dobavanje potrebnih hranil na pravičen način vršilo od obeh državnih polovic. Na čelu temu novemu uradu, ki stoji pod neposrednim poveljstvom cesarja, je postavljen bivši kvartirni mojster soške armade, generalni major Landwehr pl. Pragenau, ki je v svojem prejšnjem delokrogu pokazal izredno sposobnost in energijo ter se je nadejati, da bo imenovani načelnik znal tudi v drugih deželah in zlasti na Ogrskem poiskati toliko hranil, kakor svoječasno na

Kranjskem in sploh v območju poveljništva 5. armade. Podpredsednik se je tudi osebno zglasil pri novemu ministru za prehrano, generalnemu majorju Höferju, kateremu je izročil spomenico o razmerah na Kranjskem ter ga je prosil, da se naši deželi tista krmila od druge nadomeste, ki jih je vojaštvo, seveda v sili, popolnoma upravičeno zaseglo in da se zlasti vse potrebno ukrene, da se bo pomladansko obdelovanje kolikor mogoče dobro izvršilo in bo dovolj semena na razpolaganje. Minister za prehrano je vzel vse te želje na znanje, je obljubil vse storiti, kar je v njegovi moči in je priznal, da je zlasti zasega krompirja na Kranjskem šla veliko predaleč.

Od zadnje odborne seje sem je imelo tudi centralno mesto za varstvo kmetijskih koristi svojo sejo, katere se je udeležil družbeni podpredsednik in kjer je bila prilika razpravljati o vseh zadevah, ki se tičejo kmetijstva v sedanjih razmerah. Kaj se je v tej seji razpravljalo, je objavljeno v 5. številki letošnjega »Kmetovalca« pod zaglavjem »V varstvo poljedelcev« seveda le v toliko, kolikor se sme v javnosti povedati.

Z ozirom na dejstvo, da se že sedaj vrše obravnave zaradi cen letošnjih kmetijskih pridelkov, je predlagal končno družbeni podpredsednik, čemur je glavni odbor soglasno pritrdil, da se kmetijska družba takoj in z vso silo potegne za primernejšo ceno našemu fižolu, ki ni navadno, ampak namizno blago in o katerem imajo na Dunaju popolnoma napačne pojme. Naš fižol je namreč najmanj toliko vreden kakor grah, njegovo pridelovanje je zelo riskantno, zlasti v sedanjih časih, ko so njive premalo pognojene in nimamo nič umetnih gnojil ter razne bolezni lahko uničijo ves pridelek, zato kmetovalci ne bodo sadili veliko fižola, če niso cene primerne, kar se je že letos očitno pokazalo.

Družbeni podpredsednik se je s toplimi besedami spominjal odlikovanja družbenega podpredsednika g. prelata Kalana s častniškim križem Franc Josipovega reda, kar se je v zadnji odborni seji po neljubi pomoti prezrlo in je prosil glavni odbor poverila, da se visoko odlikovanemu družbenemu podpredsedniku še posebej pismeno čestita, kajti vsako tako odlikovanje je tudi v veliko čast kmetijski družbi.

V imenu tajništva je poročal družbeni ravnatelj sledeče, kar je vzel glavni odbor odobrujoč na znanje:

1. Za Kranjsko je nakazanih 34 vagonov modre galice za škropljenje trti, ki jo je bilo že pred dvema mesecema vsled brzogajnega naročila kmetijskega ministrstva takoj plačati in je morala zato družba založiti nad en milijon kron. Ker se je družba odzvala nemudno ministrski zahtevi, je bila državna galica kranjski deželi najprej prav vsa nakazana, vsled česar se je kolikortoliko gotovo nadejati, da bodo vinogradniki že v prvi polovici meseca aprila imeli vso modro galico v rokah.

2. Promet s semensko rdečo deteljo je urejen po posebni ministrski naredbi ter ga vodi »Vojna zveza za kupčijo z detelnim semenom na Dunaju«. Da se promet z detelnim semenom v deželi olajša, je kranjska kmetijska družba določena za našo deželo kot podružnica te vojne zveze in ima ona pravico izdajati legitimacije za nakup semena in transportna dovoljenja na Kranjskem. Vsled ministrske naredbe za promet s semensko deteljo, ki vsekako določa prenizke cene za kranjsko naravno semensko blago, ki je vobče in zlasti letos dokaj boljše kakor v drugih deželah, ne marajo producentje blaga po določenih cenah prodati, zato se je od nekaterih strani sprožila misel, da bi se na Kranjskem v zmislu §. 4. ministrske naredbe deteljno seme zaseglo. Na tozadevno vprašanje od strani kmetijskega ministrstva je c. kr. kmetijska družba proti tej nameri odločno protestirala in se je naredba v toliko izpremenila, da se nekatere vrste deteljnega semena smejo za 10 % dražje plačevati.

3. Semena krmske pese je družba za letos več kupila, kakor ga je druga leta oddala, a to seme je bilo že konci meseca februarja vse oddano. V Nemčiji ima pač družba še precej semena krmske pese naročenega, toda ni veliko upanja ga dobiti in se ji je obljubilo, da bo morda nemška vlada eno šestino naročila vendarle morda pustila izvoziti.

4. Meseca oktobra je družba kupila na Ogrskem po razmeroma visoki ceni 50 vagonov semenskega krompirja, ki ga je tudi takoj plačala, a je danes še dvomljivo, če bo ogrska vlada izvoz dovolila. Ta krompir bi se seveda moral prodajati čez maksimalno ceno, v katero svrha je treba dovoljenja ministrstva za notranje zadeve; družba je za to dovoljenje takoj prosila in je šele čez pol leta dobila privolilni odlok.

5. Zaradi letošnjih razmer in z ozirom na velike zapreke na železnici družba ne bo primanjkujočega sadnega drevja mogla zunaj dežele naročiti, zato bo dala svojim udom le toliko sadnega drevja, kolikor ga ima v zalogi in bo podrobnosti uredila s posameznimi podružnicami. Glede vnanjih članov se bo tako uredilo, da zato, ker ne dobe drevja, se jim polovico udnine vpiše v dobro udnine za l. 1918.

6. Med stranke družbene hiše na Poljanskem nasipu v Ljubljani, se grede tam nahajajočega vrta primerno razdele.

Glavni odbor je vzel na znanje predložen računski zaključek c. kr. kmetijske družbe kranjske za l. 1916., ki kaže 35 in $\frac{1}{2}$ milijonov kron prometa in zvišanje družbene glavnice za okroglo 75.000 kron. Pokojninski zaklad družbenih uslužbencev je dosegel vsoto pol milijona kron. Glavni odbor je obenem sklenil, da se ima vršiti redni občni zbor po Veliki noči kako sredo, in se predsedstvu prepusti določiti dan občnega zbora.

V priznanje zaslug družbenega ravnatelja Gustava Pirca za prosopeh kmetijstva na Kranjskem vobče in prav posebej za njegove zasluge v procvit in gmotni prosopeh c. kr. kmetijske družbe kranjske, ga je sklenil glavni odbor imenovati družbenim generalnim ravnateljem in obenem urediti njegovo službeno razmerje pri družbi po načinu, ki velja za državne uradnike IV. činovnega razreda.

Z ozirom na dejstvo, da družbeni uslužbenci itak niso sijajno plačani in da draginja postaja vedno bolj neznosna, je ukrenil glavni odbor za čas teh razmer vsem družbenim uradnikom dosedanje draginjsko doklado povišati in z ozirom na ugodno stanje pokojninskega zaklada istotako za ta čas prevzeti plačevanje prispevkov za pokojninski zaklad na svoj račun.

Vsled nastalih razmer je ukrenil glavni odbor razpustiti družbeni Samostojni konjerejski odsek ter odslej naprej vršiti posle pospeševanja konjereje neposredno po glavnem odboru, ki se od slučaja do slučaja popolni z večaki o konjereji. Iz preostankov skupička za vojaške konje in žrebete se pokrije svoječasnno najeti dolg konjerejskega odseka, a kolikor še denarja preostane, se plodonosno naloži, da se z njim po končani vojni pospešuje konjereja, ki je zlasti veliko trpela.

Na predlog družbenega podpredsednika g. msgr. dr. Lampeta, je ukrenil glavni odbor razpisati podpore onim absolventom visokih ter drugih kmetijskih šol ter kmetijskih akademij, ki se hočejo posvetiti temeljiti praktični kmetijski naobrazbi vsaj zkozi dve leti, se zavežejo narediti učiteljski izpit za kmetijske šole in obljubijo potem delovati kot kmetijski strokovnjaki v svrhu pospeševanja kmetijske tehnike v prvi vrsti na Kranjskem in če treba tudi v sosednjih kronovinah, kjer prebivajo Slovenci.

Na predlog g. odbornika župnika Pibra, je sklenil glavni odbor vse potrebno ukreniti in pomagati, da bodo po možnosti vsi sirarji in neobhodno potrebni planšarji, ki so sedaj pri vojakihi, oproščeni za čas planinske dobe od aktivne vojaške službe. Na predlog ravnega g. odbornika, se je sklenilo obrniti do c. kr. deželne vlade, da se omili naredba glede klanja telet za domačo rabo na tak način, da bo brez velikih težav po potrebi mogoče kako tele doma zaklati. Istotako se sprejme predlog tega odbornika, da naj c. kr. deželna vlada dá naročilo okrajnim glavarstvom, v posameznih občinah zahtevati za vojaštvo in nekmetsko prebivalstvo le toliko mleka, kolikor se ga v posameznih vaseh samih nujno potrebuje za otroke, bolnike in stare ljudi, kajti sedaj se dogaja, da v nekaterih vaseh morajo skoraj vse mleko oddati in ga jim za dom niti najpotrebnejša množina ne preostane.

Na predlog g. odbornika Bartola, se ima družba potegniti, da vojni ujetniki, ki se dajo za kmetijska dela na razpolaganje, dobe za stražo tako vojaško-osebje, ki pozna krajevne razmere in ki je zmogoče jezika, da je mogoče nadziranje dela in občevanje v prid boljšega izkoriščanja teh delovnih sil.

G. odbornik Mihelčič je izrekel najiskrenejšo zahvalo v imenu vinogradnikov za pomoč družbe o priliki določitve primernih vinskih cen in za tako naglo in pravočasno preskrbitev modre galice. Imenovani odbornik je obenem predlagal, da naj družba na merodajnem mestu prosi, da se zaseženo rezje od trt takoj prevzame, kajti nakupičeno rezje močno pospešuje razplojevanje in okuževanje z gliviškimi zajedalci trt.

Družbeni ravnatelj je poročal, da je doslej za to leto zglašenih blizu 1000 novih udov in vrhutega je toliko izostalih udov letos zopet udnino plačalo, da družba že danes napram lanskemu letu šteje za 2500 udov več.

Za nove ude so se priglasili in jih je glavni odbor sprejel gg.: Princ Josip, posestnik v Ljubljani; Trbižan Andrej, posestnik v Planini; Porenta Ivan, posestnik v Žabnici; Mlakar Anton, posestnik v Danah; Palčič Ivan, posestnik v Markovcu; Tome Frančišek, posestnik v Podložu; Lekše Marija, posestnica v Vrhuljah; Gabrič Jakob, posestnik v Gor. Lepi vasi; Kozinc Ivan, posestnik v Ardu; Gorenc Julija, posestnica na Pijani gori; Kovač Jožefa, posestnica v Velikem Trnu; Božič Marija, posestnica v Dolcah; Božič Alojzija, posestnica v Kalcah; Bizjak Ivan, posestnik v Kalcah; Janc Frančišek, posestnik v Smečicah; Cerovšek Ivan, posestnik na Novi gori; Žibert Josip, posestnik v Gor. Lepi vasi; Javeršek Anton, posestnik v Planini; Pirc Anton, posestnik v Ravni; Hribšek Martin, posestnik v Velikem Trnu; Vrščaj Marija, posestnica v Kalcah; Prah Marija, posestnica v Jelševcu; Pirc Kristina, posestnica v Malem Trnu; Janc Marija, posestnica v Ardu; Omerzu Ivan, posestnik v Ardu; Fabjan Alojzija, posestnica v Ardu; Fabjan Neža, posestnica v Kalcah; Pirc Josip, posestnik v Velikem Trnu; Prah Marija, posestnica na Novi gori; Vizlar Alojzij, posestnik v Veliki vasi; Mlakar Alojzija, posestnica v Smečicah; Kuhar Terezija, posestnica v Apneniku; Božič Terezija, posestnica v Smečicah; Lekše Ana, posestnica v Ravni; Levstik Marija, posestnica v Drenovcu; Jeras Neža, posestnica na Novi gori; Gorenjc Alojzij, posestnik v Ardu; Paulin Janez, posestnik v Vrhuljah; Božič Frančišek, posestnik v Vrhuljah; Žarn Ana, posestnica na Nemški gori; Bizjak Anton, posestnik v Malem Trnu; Sotlar Anton, posestnik v Malem Trnu; Bizjak Martin, posestnik v Ardu; Gričar Marija, posestnica v Lomnem; Rot Ana, posestnica v Ardu; Kopina Marija, posestnica v Smečicah; Janc Janez, posestnik v Jelševcu; Češnovar Fran, posestnik na Novi gori; Kočnar Janez, posestnik v Kalcah; Češnovar Marija, posestnica v Smečicah; Mirt Ana, posestnica v Dolcah; Sluga Frančišek, posestnik v Smečicah; Vidmar Ivan, posestnik v Gor. Lepi vasi; Žnideršič Anton, posestnik v Malem Trnu; Žnideršič Marko, posestnik v Malem Trnu; Bučar Alojzija, posestnica v Gor. Lepi vasi; Pirc Josip, posestnik v Ravni; Vertovšnik Neža, posestnica v Dol. Dulah; Pirc Josip, posestnik v Malem Trnu; Hrastelj Marija, posestnica v Žejnah; Gorenjc Mihael, posestnik v Ravni; Božič Frančišek, posestnik v Ivandolu; Babič Frančišek, posestnik v Gor. Pijavskem; Češnovar Josip, posestnik v Ardu; Pirc Ana, posestnica v Vrhuljah; Pečarič Josip, posestnik v Malem Trnu; Žarn Marija, posestnica v Vrhuljah; Božič Terezija, posestnica v Dol. Lepi vasi; Ajster Mihael, posestnik v Bušči vasi; Banič Anton, posestnik na Pristavi; Baznik Anton, posestnik pri Sv. Križu; Bratelj Ivan, posestnik v Bratelji; Bogolin Anton, posestnik v Bušči vasi; Barbič Ivan, posestnik v Bušči vasi; Baznik Mihael, posestnik v Gor. Pirošici; Colarič Matija, posestnik pri Sv. Križu; Čučnik Josip, posestnik v Pristavi; Dornik Ana, posestnica v Vrhovski vasi; Dornik Alojzij, posestnik v Vrhovski vasi; Drejčnik Neža, posestnica v Gor. Pirošici.

(Dalje sledi.)

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe za vojvodino kranjsko.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na vsi strani 90 K, na $\frac{1}{2}$ strani 60 K, na $\frac{1}{3}$ strani 30 K, na $\frac{1}{4}$ strani 15 K in na $\frac{1}{8}$ strani 8 K. Pri večjih naročilih rabat. Družabnikom 20 % popusta. Vsaka vrsta v »Malih naznanilih« stane 30 h.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3.

Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 5. V Ljubljani, 15. marca 1917. Letnik XXXIV.

Mala naznanila.

Za vsako vrsto je naprej plačati 30 vinarjev v denarju ali znamkah, sicer se naznanila ne objavijo. Vsak ud c. kr. kmetijske družbe more na leto brezplačno prijaviti eno štirivrstno objavo, tičejo se gospodarskega prometa. Upravišтво ne prevzame posredovanja.

Raznih vreč kupi vsako množino veletrgovina Anton Kolenc, Celje. 256

Sadna drevesca naprodaj: jabolka, hruške, češnje, češnje, oreh, divji kostanj in vseh vrst pritlikovci, še vsi po stari ceni. Naroči se pisмено ali ustmeno pri Jakob Pintar, sadjerejcu pri Sv. Tomažu pošta Škofjaleka, Gorenjsko. 257

Sadno drevje večje število, tri in štiri letno, prav lepo, večina dvakrat cepjeno dobrih vrst: **Jabolka**, tafelni. Izvr. Baumanova reneta, zlata reneta, štajer. mašančar, — in več drugih vrst. **Hruške**, večina mostnice, tudi žlahtne, blapsovka, napoleonovka in druge; 2000 **divjakov**, jabolčnih in brušovih želi prodati za ceno po dogovoru Andrej Hafner, Dorlarje št. 14, p. Škofjaleka. 26

Bencinmotorje kot najizvrstnejše delavce pri kmetiji, stoječe ali ležeče (model od 2½ konj. sil naprej), dalje **mišlinice**, **gepelne**, **trierje**, **posnemalnike**, **razne tehtnice**, domače **milne**, **sesalke** za vodo ali gnojnico, **obračalne pluge** **transmisijske** in lesena **jermenska tolesca** (Riemscheibe), **parilne kotle** itd. priporoča po zmerni ceni I. Božič, pošta Grafenstein, Koroško. 62

Največja slovenska hranilnica:

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

:: Ljubljana, Prešernova ulica št. 3. ::

je imela koncem l. 1916 vlog . K 55,000.000.—, hipotečnih in občinskih posojil „ 33,000.000.—, rezervnega zaklada „ 1,500.000.—.

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje najvišje po 4 %

večje in nestalne vloge pa po dogovoru.

Hranilnica je pupilarno varna in stoji pod kontrolo c. kr. deželne vlade.

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike.

Posoja na zemljišča in postopja na Kranjskem proti 5 %, izven Kranjske pa proti 5 ¼ %, obrestim in proti najmanj 1 %, oziroma ¾ %, odplačevanju na dolg.

V podpiranje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno Kreditno društvo.

Barteljnovo klajno apno ima vedno v zalogi po najnižji ceni L. Fürsager v Radovljici. 39

Mlatilnico za na geplj na jermen in **strojno grablje** ima za nizko ceno naprodaj Anton Avsec, posestnik v Gotni vasi pri Novem mestu. 65

Slamoreznico ki ni preveč obrabljena, kupi Anton Dežman, Lesce (Gorenj.).

Dobrega ovčarskega psa kupi Ivan Šuštar, Spitališ pri Motniku. 67

Brejo svinjo ima naprodaj za ceno po dogovoru Jakob Strah, Pristava pri Mengau. 68

Bika montafonske pasme, izredno lepega, 13 mesecev starega proda za zmerno ceno Kmetijska podružnica v Strugah, p. Videm pri Debeljuni. 69

Prodaj vilo Savico z gospodarskim poslopjem na Bohinski Bistrici. Poizve se pri Ivanu Žerovcu, Bled št. 3., Gorenjsko. 70

Hlapca h konjem vojašidine prostega, (morda begunca) sprejme proti plači po dogovoru Karol Sisković, Crnikal v Istri. 71

Lepih mareličnih drevesc močnih 4 letnih (Klosterneuburske) ima naprodaj Edvard Žvanut, posestnik v Ložicah p. Št. Vid pri Vipavi. 72

Počasno prebavo

pomanjkanje teka, zagatenje, leno delovanje črev odstranimo s Fellerjevimi voljno odvajajočimi, želodec krepečimi, tek pospešujočimi rabarbarskimi kroglicami z znamko »Elzakroglice«. Predvojne cene: 6 škatljic franko 4 K 40 h, 12 škatljic franko 8 K 40 h. Lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elzatrg šte. 287 (Hrvaško). Fellerjev bolečine tolažeči rastlinski esenčni fluid z znamko »Elzafluid«. 12 steklenic franko 6 kron. Čez 100.000 zahvalnih pisem in zdravniških priporočil. Je že marsikoga rešil hudih bolečin. Mnogostranska raba tudi za zdrave. (71 h)

Smrekovih sadik iz lastne drevesnice bom letos oddal nekaj tisoč i. s. tri, štiri in petletnih in nekaj sto mecesnov — prve po 8, druge po 10 in tretje po 12 K 100 kosov na mestu v drevesnici. Za zavijanje in voznino na postajo ali pošto v Postojno se računa 1 K za tisoč. Naročila sprejema Ivan Jurca st., Gorenje 5, p. Postojna. 74

! Samo !

za eno krono

pošilja

c. kr. kmet. družba

:: kranjska ::

ilustrirano knjižico

„Izrejevanje

:: matic“ ::

ki je neobhodno potrebna vsakemu čebelarju. (16)

C. kr. kmetijska družba je dala naslednja gospodarska navodila posebej ponatisniti iz „Kmetovalca“ in jih oddaja po 10 h vsak komad.

Denar ali znamke je treba ob naročitvi naprej poslati.

1. Zakaj vino črni, kaj je temu vzrok in kako se odpomore.
2. Zakaj vino rjavi in kako se odpomore.
3. Razprodan.
4. Pravilna poraba umetnih gnojil v vinogradu.
5. Razprodan.
6. Rak na sadnem drevju.
7. Gnojenje vinogradov.
8. Razprodan.
9. Razprodan.
10. Izbira ameriških trtnih podlog.
11. Navodilo, kako je spravljati in razpošiljati namizno sadje.
12. Razprodano.
13. Vzroki neplodnosti pri govedi.
14. Kako se pravilno ravna z vinskimi posodo.
15. Razprodan.
16. Rastlina in njeno življenje.
17. Žveplo v kletarstvu.
18. Krmiljenje z oljnim tropinami.
19. Voluhar, kako živi ter s čim in kako se zatira.
20. Čiščenje in precejanje vina.
21. Bradavice pri domačih živalih.
22. Najnovejše izkušnje glede zatiranja peronospor.
23. Kisli črvicek.
24. Zeleno ali suho cepljenje trt.
25. Resna beseda vinogradnikom ob trgatvi.
26. Razprodan.
27. O bistvu alkoholnega vrenja (kipenja) in o rabi čistih drož pri pridelovanju vina.
28. Razprodan.
29. Vnetje vimena ali volčič na vimenu.
30. Razprodan.
31. Kaj je popek in kako se pravilno ravna s popkom novorojenih živali.
32. Zavrelka.
33. Kako uničujemo miši in podgane.
34. Trtna plesnoba.
35. Kako se napravlja stanoviten sadjevec.
36. Nova naredba kranjske c. kr. deželne vlade glede zvrševanja rezarstva.
37. Razprodan.
38. Vinske napake, kako se jih je ogibati in kako se popravijo, kadar so nastale.
39. Mazanje trt z zeleno galico.
40. Zatiranje trtnih, sadnih in vrtnih škodljivcev.
41. Močno krmilo „ribja moka“ kot pospeševalno sredstvo za rast in pitje prasičev.
42. Krležavost ali okrnjenost trt.
43. Dolžnost vzdrževanja ograj v obrambo kulturnih zemljišč pred škodo po živini, ki se pase.
44. Napenjanje govedi.
45. Kaj je presnavljanje v živalskem telesu?
46. Kaj so bradavice (gobe) in kako jih odpravimo?
47. Diamant, dober pripomoček pri peki.
48. Kožni izpuščaji pri prasičih.
49. Bolezni na grozdju.
50. Izdelovanje mila za dom.
51. Zdravljenje kužnih bolezni s cepljenjem.
52. Sredstva proti trtni plesnobi.
53. Kteri način zelenega cepljenja trt je najbolj priporočljiv.

Kmetovalci!

V dosego **bogatih žetev** najboljše kakovosti je neobhodno potrebno gnojenje s **kalijem**, t. j.:

kajnitom ali 40% kalijevo soljo.

Kalijeva solna gnojila šele izkoriščajo dušičnate snovi in fosforovo kislino, ki se nahajajo v vsaki zemlji, kar je ob sedanjem pomanjkanju dušičnatih in fosforovokislih gnojil jako važno.

Kalijeva solna gnojila so edina umetna gnojila, ki so nam tudi med vojno v zadostni množini na razpolaganje.

Kar možno zgodnje obdelovanje je nujno priporočati.

Na joh je vzeti primerno 300 kg kajnita (jeseni ali zgodaj spomladi) ali 100 kg 40% kalijeve soli (za pomladno gnojenje).

Ta kalijeva gnojila dobavljajo vse kmetijske združbe in vsi trgovci z umetnimi gnojili po pogojih kalijevega sindikata.

Pojasnila in brošure o uporabi vseh umetnih gnojil daje zastoj zastopnik kalijevega sindikata

Franz Mulec v Gradcu

(Graz) Felix Dahnplatz 6.

Podne hranilnice račun št. 228.406.
Telefon št. 185.

Ustanovljena 1882.

Kmetska posojilnica Ljubljanske okolice

registr. zadruga z neomej. zavestjo
v LJUBLJANI

v lastnem združnem domu na Dunajski cesti št. 18.

Obreštuje hranilne vloge po 4 1/4 % (2)

brez vsakega odbitka rentnega davka, katerega plačuje posojilnica sama za vložnike

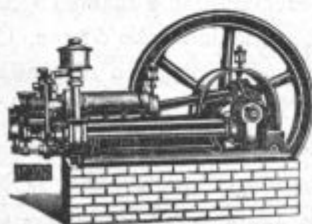
Sprejema tudi vloge v tekočem računu v zvezi s čistočnim prometom ter jih obreštuje od dne vloge in do dne dviga.

Stanje hranilnih vlog 23.000.000 kron

Stanje rezervnih skladov: 1.000.000 kron.

Gospodarska zveza v Ljubljani

Dunajska cesta — Bavarski dvor. (3)

Velika zaloga vsakovrstnih poljedeljskih strojev iz najslovitejših avstrijskih tovarn.

Zastopstvo za parne kotle znanih tvornic „WELSLA“.

Cepilca

sprejme v delo za čas spomladanskega cepljenja (15)

upravnishvo drevesnic c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani.

Zglasiti se je takoj osebno ali pismeno na Poljanski cesti 59.

Pismene ponudbe, v katerih naj se navede zahtevana dnina, je poslati upravništvu drevesnic c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani.

Zaloga
Korona-
in Hero-
škropilnic
pri c. kr. kme-
tijski družbi
v Ljubljani.

Trtne škropilnice

Koro na, Mars, Hero, Leda, Danubia.

Stroj za beljenje in škropilnica za sadno drevje

K I N G

za beljenje z apnenim beležem, karbolnejem itd.

prodaja po najnižjih tovarniških cenah

(10)

16. HELLER, 11/8, Schrotzbergstrasse 1.

Sprejememo veščaka-cenilca

za klavno in plemensko živino.

Reflektiramo le na absolventa kmetijske šole in izvrstnega strokovnjaka s splošno izobrazbo, dobrega računarja, sploh zmožnega in zanesljivega delavca. Biti mora tudi vojaščine prost. Ponudbe z izpričevali je vložiti na

„Kranjsko deželno mesto
za dobavo klavne živine v Ljubljani“

Turjaški trg št. 1. (17)

Plača primerna in dijete.

Jajca za valenje

od dveh priznanih najboljših plemen sedanosti in najvišje odlikovanih vzgojnih rodov.

Črne rdečerožnate Minorka potomci petelina zmagovalca „Viktor“, ki je bil za 9000 K importiran iz Amerike. (Kokoši so stale po 1200 K). Jako lepe živali, zelo pridne jajčarice. Jajca za valenje po K 140 komad.

Jastrebski Plymouth-Rocks

lep v obliki in znakih, ameriški import, najboljša mesnata žival in najpridnejša zimska jajčarica. Jajca za valenje po K 140. Jajca belih pekinških rac po K 140. Jamstvo za svežost in 100% oplojenost.

Perutninarški zavod

Frančišek Vodička, Smržice na Moravskem. (16)

Kmetovalci! Denarni zavodi!

Gozdarske in gospodarske zadruge!

Berite! Lesotrzci! Berite!

A. Šivic: (9)

„Poljudno navodilo za merjenje lesa“.

V omenjeni knjižici je poljudno popisano kako se izračuna telesnina debel posekanega in rastočega drevja ter celih gozdov, kakor tudi obtesanega in razžaganega lesa. Pridejane so vse za tako računanje potrebne tabele. V knjižici se nahaja tudi popis in potrebne tabele za pravilno določanje oblik in razmerij lesu, ki se ima obtesati ali razžagati. Kmetovalec se pouči kako na podlagi tabel izračuna prirastek v gozdu. Dalje so pridejane tabele za določanje prostornine v oglašarskih kopah in kub. mera drv za kurjave v prostorninskih metrih kakor tudi popis in potrebne tabele za primerjavo nove dolžinske, ploskovne in kubične mere s stare mero. Cena vezani knjižici proti predplačilu K 2-30, za ude c. kr. kmet. družbe K 2.-.

Vinometre »Bernadot« — Asbestov bombaž in prašek — Eponit — Francosko želatino — Lipovo ogije — Marmornat prašek — Modro galico — Natrljev bisulfit — Ribji mehur — Špansko zemljo — Tanin — Žveple v prahu — Limonovo kislino — Vinske kislino — Sodo bicarbono — Strupa proste barve itd. ima v zalogi po najnižji ceni (6)

Drogerija ANTON RANC
Ljubljana, Židovska ulica 1.

Malinovih sajenikov bi potreboval en tisoč in prosim za ponudbe Ferdinand Bahčič, Bučerca 27, p. Videm Štajersko. 73

(8a) C. kr. KMETIJSKA DRUŽBA KRANJSKA

je izdala in prodaja naslednje knjige:

Zvezek Cena K

1. (Razprodan)
2. Fr. Štupar: Apno v kmetijstvu — 30
3. Fr. Štupar: Navodilo, kako je sestavljati poročila o letini — 20
4. Dr. Steuert-Pirc: Soseba Razumnika prasičereja (II. izdaja) 1—
5. M. Kostanjevec: O užitnosti od vina in mesa 1:50
6. V. Rohman: Poučno potovanje v Švico 1—
7. (Razprodan)
8. Boh. Skalický: Siljenje ali káljenje ameriških ključev — 30
9. Razprodan.
10. B. Skalický: Kmetijske razmere na Češkem — 70
11. Gustav Pirc: Poglavje o govedoreji na Kranjskem — 30
12. Pridelevanje in razpečevanje namiznega grozdja ter zgoja trt na špalirju. (B. Skalický) — 50
13. O sestavljanju in setvi travnih mešanec. (Weinzierl-Turk) 1—
14. A. Šivic: Poljudno navodilo za merjenje lesa 1:50
15. Steuert-Jamnik: Soseba Razumnika konjereja 1—

48 raznih gospodarskih navodil po 10 vin. komad.

Ljudska posojilnica

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, v lastnem domu, Miklošičeva cesta št. 6, nasproti hotela „Union“ za frančiškansko cerkvijo

sprejema hranilne vloge vsak delavnik dopoldne od 8. do 1. ure in jih obrestuje po

(7)

Vloge v »Ljudski posojilnici« so popolnoma varno naložene, ker posojilnica daje denar na varna posestva na deželi in v mestih.

4 | 1 | 0
4 | 4 | 0

Rezervni zakladi znašajo okroglo kron 800.000.—. Stanje hranilnih vlog je bilo koncem leta 1915 23 milijonov kron.

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje zavod sam za svoje vložnike, tako da dobe le-ti od vsakih 100 kron čistih 4 krone 25 vinarjev na leto.

»Ljudska posojilnica« sprejema vloge tudi po pošti in daje za njih vplačilo na razpolago pošne položnice. Sprejema tudi vloge na tekoči račun ter daje svojim zadrugnikom posojila proti vknjižbi z amortizacijo ali brez nje na osebni kredit proti poročstvu ali zastavi vrednostnih papirjev. — Menjice se eskomptujejo najboljšje.

Kmetška hranilnica in posojilnica
v Senožečah,
registrovana zadruga z neomejeno zavezo,
vabi na svoj

10. redni občni zbor

ki se bode vršil
v nedeljo, dne 1. aprila 1917
ob 1. uri popoldne
v posojilniških prostorih.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Potrjenje letnega računa za l. 1916.
4. Čitanje revizijskega poročila.
5. Volitev nadzorstva.
6. Slučajnosti. (20)

V slučaju nesklepčnosti tega vrši se pol ure pozneje drugi občni zbor z istim dnevnim redom in na istem prostoru, ki pa sklepa brezpogojno.

Načelstvo.

v več nego stotisoč zahvalnih pismih in od mnogo zdravnikov priporočenega bolečine tolažečega, poživljajočega rastlinskega esenčnega fluida z zn.

Vam odstrani bolečine. Predvojne cene: 12 steklenic franko 6 kron od lekar-narja E. V. Feller, Stubica, Elsattrg št. 287 (Hrvaško). Vporabljam ga zlasti pri revmatičnih in bolečinah vsled prehlajenja, ker (71 e)

stori dobro!

Vabilo

k

občnemu zboru

Kmečke gospodarske zadruge

v Zgornji Šiški,

ki se vrši

v nedeljo, dne 1. aprila 1917

ob treh popoldne

v Kosezah pri Svedraču št. 13

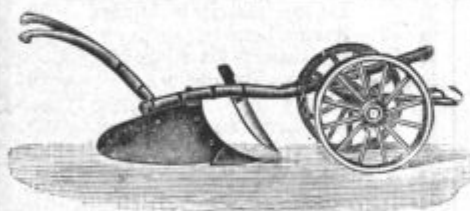
s sledečim sporedom:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Volitev načelstva.
3. Volitev nadzorstva. (18)
4. Slučajnosti.

V slučaju nesklepčnosti se vrši pol ure pozneje nov občni zbor z istim sporedom, ki bo sklepal ne glede na število članov.

Kmečka gospodar. zadruga v Zg. Šiški.

Načelstvo.

Navadne pluge

z patentirano plužno glavo, fino izdelane.

Obračalne pluge

ki orjejo na levo ali desno, za hribovite kraje.

Univerzalne jeklene pluge

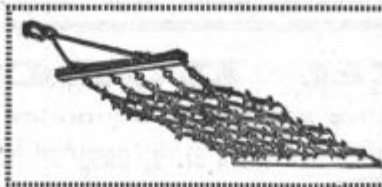
za globočine od 9—40 cm.

Jeklene vinogradske pluge

z enoklatimi plužnami.

Travniške brane

več vrst priporočata

Schneider & Verovšek

— trgovina z železnino in zaloga strojev —

Ljubljana, (5)

Dunajska cesta števil. 16.

Kmečka hranilnica in posojilnica

na Vačah,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo,

vabi na

10. redni občni zbor

ki se bode vršil

v nedeljo, dne 25. marca 1917

ob eni uri popoldne

v združni pisarni na Vačah

s sledečim sporedom:

1. Poročilo načelstva;
2. Poročilo nadzorstva in odobrenje letnega računa; (19)
3. Volitev nadzorstva (5 članov).
4. Slučajnosti.

Pripomba: V slučaju nesklepčnosti prvega, vrši se pol ure kasneje na istem prostoru s prvotnim sporedom drugi občni zbor v smislu § 35. pravil, ki sklepa ob vsakem številu članov.

Vače, dne 10. marca 1917.

Načelstvo.